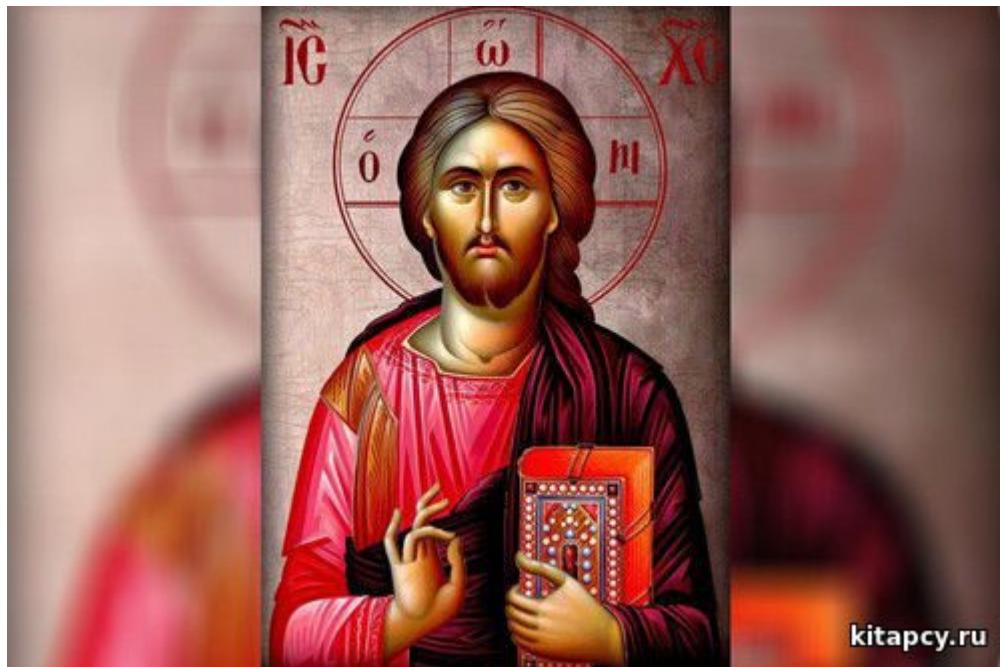

Isa jöhitmi?

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Isa jöhitmi? ISA JÖHITMI?

kitapcy.ru

Injil Isa pygamberiň jöhitdigi hakda subutnamalary orta atýan ýaly bolup görünse-de, ýüzlerce ýyl geçenden soñ onuň näderejede jöhitligi sindizem jedelliligine galýar.

Isa jöhit däldi, şol bir wagtyň özünde onuň iň ýakyn şägirtleridir, ähli yzyna eýerijilerem jöhit däldiler. Aslynda akym tutuşlygyna nämälimlige bürenýärdi. Akym Isanyň ölümünden soñ köpüsi iudeý dälleri öz içine aljak görnüşde ýaýrady.

IV asyra çenli, käbir ýerlerde ondanam köp wagtlap Isanyň jöhit yztutarlary iudeý kimliklerini gorap gezdiler.

Isanyň we onuň hawarileriniň (şägirtleriniň) döwrüniň fariseýleri bilen nähili oňşukly bolandyklary we iudeý kimlikleriniň diňe hristianlygyň köklerini däl, şol bir wagtyň özünde jöhit köklerini goramaga-da kömekçi bolandyggynyň üstünde jedelleşmek gerek.

Jöhitleri ýazgarmazdan Isany götergilemek üçin buthana liderleriniň gyzyklanmaly meselelerinininiň üstünde-de durup geçmek gerek.

Eýse fariseýler kimlerdi, näme bilen meşgullanýardylar?

Fariseýler «jemgyýetdäki jöhit edim-gylymlaryna eýerilmegini

täzelemek we giňeltmek» isleyän progressiw kärden bolmadyk akymdyr.

Fariseýler adamlaryň mukaddeslige garşy ýakynlygyny artdyrmak üçin «kanunlaryň daş-töweregine haýat geçirdiler».

Başgaça aýdanda, Hudaýyň emirleriniň töwereginde özüňi alyp barmagyň çäklerini kesgitlediler.

Şeýlelikde günälere iterýän zatlardan gaça durup, günä etmeýändiklerinden arkaýyn bolup bilerler.

Fariseýler ýaly Isanyň özem özeninde mukaddeslige üns berýän reformistdi.

Isanyň iň köp ýalňyş düşünilen taraplarynyň birem fariseýler bilen gatnaşygydyr.

Injile görä Isa köplenç fariseýler bilen jedelleserdi, emma olar Isanyň duşmany däldiler.

Isa bilen fariseýleriň arasyndaky jedeller kärdeşleriniň arasynda Töwratyň belli-başly düşündirişleri, ynançlary we edim-gylymlary hakda gyzgyn jedellerdi.

Köp tarapdan alanda, Isa bu iudeý mezhebi bilen kän utgaşyklydy. Onuň taglymaty we edim-gylymlary «Altyn kada» bilen birlikde prinsiplerinden çuňñur täsirlendi, emma hijem jöhit däldi.

«Gowy ýagdaýda bir potensiala eýe» iudeý bolmadyk diňe Isa däl, eýsem onuň şägirtleri-de şolar ýalydy.

Hemmesiniň iudeýligiň ýörelgelerine eýerip, edim-gylymlaryny berjaý edip, iudeýlige amal edendigi aýdylsa-da, iudeý däldiler.

Şägirtler Isanyň ikilenç direlişinden soňam «Şabata» uýmak ýaly iudeý däplerini dowam etdirdiler.

Isa pygambere Mesih hökmünde ynanmagyň ata-baba dowam edip gelýän iudeý däplerinden yüz öwürmegi talap etmeýändigini bilýärdiler.

Isa iudeý ynanjy hakdaky garaýylaryny üýtgedipdi, emma jöhit kimlikleri diňe Isadan üç asyr geçensoň emele gelipdi.

Isa we zamanasynyň beýleki Töwrat mugallymlary üçin şägirtlik adamyň ähli barlygyny talap edýän amaly synanyşykdý.

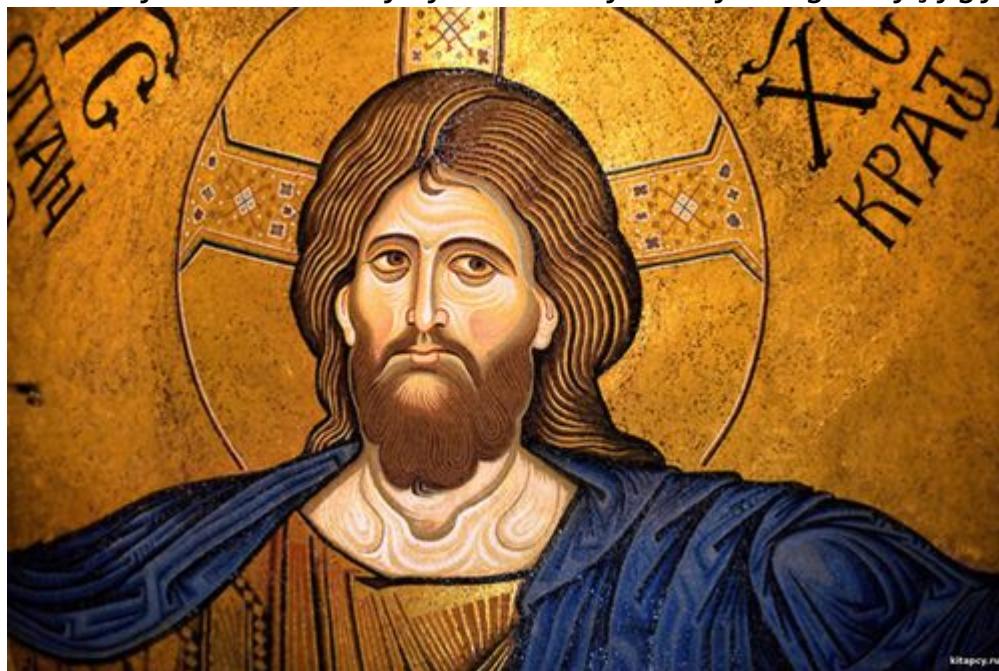
Isanyň şägirtkerine şägirtligiň çykajysyny sanamagy ündemesine geň galmaly däl.

Bir dana bu gezende halypa-şägirtligiň we okuw formasynyň doktoranturadan soňky işiň könesi bilen deñdigini aýdýar. Şondan soň olar has adaty balykçylyga ýa-da örüm örүjilige gaýdyp geljekdiler.

Ilkinji hristian jemagatynyň aglabा bölegi jöhitdi ww hristianlyk ikkibaşda iudeýligiň içinde dörän akyj hasaplanýardy.

Jöhit hristianlar iudeý däplerine we edim-gylymlaryna uýmagyny dowam etdirdiler.

Käbir jöhit hristianlar Isanyň Mesihdigine ynanmak bilen onuň iudeýlige amal edendigi hakda subutnamalar bar, bul eýýäm «Ibranylар» kitabynyň arkasyndaky baglanyşygyň parçasydyr.

Ilkinji jöhit hristianlar ynançlaryny iudeýligiň ýerine kabul edilen ynanç hökmünde däl-de, iudeýligiň dowamy hökmünde gördüler.

Isa we onuň hawarileri hristianlygyň jöhitleriň uýyan bir Hudaýyndan gelip çykandygyny we şol bir wagtyň özünde öñki ýorelgäniň bir bölegidigini aýdýardylar.

Özlerini iudeýlikden daşlaşdyrmaga başlan, has soňky hristian sektalarynyň tersine, ilkinji jöhit hristianlar jöhit mirasynyň «Mukaddes ýazgylaryny» we ýorelgelerini doly kabul etmek bilen bir wagtyň özünde Isany Mesih we Hudaý saýyp

beýgeltdiler, hormat goýdular.

Isa jöhit däldi, onuň yzyna eýerijilerem jöhit däldi. Emma hristianlyk iudeý akymy bolup döredi. Munuň köklerini häzirem görmek mümkün.

Isanyň we onuň hawarileriniň şahsyyetiniň näbelliligi hristianlaryň köklerine düşünmäge ýardam edýär we bize iudeý ýörelgeleri bilen baglanychylaryny ýatladýar.

Isa we onuň hawarileri hristianlar hökmünde öñe saýlanyp durka, konkretleşdirmäge synanyşýan jöhit kimliğini olaryň boýnuna dakmak näderejede dogry?

Umut ATASEWEN,

gadymydünýä taryhcysy.

@atasevenoffica

Ýekşenbe, 03.12.2023 ý. Taryhy makalalar